

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Prof. dr Andrzej ZOLL

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 551 77 00
Fax 827 64 53

Warszawa, 14 października 2004 r.

36619

RPO-475144-I/04/HG

Pan
Andrzej Kalwas
Minister Sprawiedliwości

Szanowny Panie Ministrze,

Otrzymałem list, którego autor sugeruje potrzebę wystąpienia do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem o stwierdzenie niezgodności art. 19 ust. 3 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. Nr 121, poz. 769 z późn. zm.) z art. 12 i art. 45 Konstytucji RP oraz art. 6 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.

Artykuł 19 ust. 1 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym stanowi, że wpis do Rejestru jest dokonywany na wniosek, chyba że przepis szczególny przewiduje wpis z urzędu, zaś ust. 2 stanowi, że wniosek o wpis do Rejestru składa się na urzędowym formularzu. Składając wniosek, wnioskodawca bez wezwania uiszcza opłatę sądową, a jeżeli wpis podlega ogłoszeniu, również opłatę za ogłoszenie w Monitorze Sądowym i Gospodarczym. Natomiast w myśl ust. 3 tego artykułu wniosek złożony z naruszeniem przepisu ust. 2 lub nieprawidłowo wypełniony podlega zwróceniu, bez wzywania do uzupełniania braków. Artykuł 19 ust. 3 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym ma w zasadzie w tym zakresie identyczną treść jaką miał art. 130¹ § 1 kodeksu postępowania cywilnego. Zgodnie bowiem z art. 130¹ § 1 kpc, jeżeli pismo procesowe, które powinno być wniesione na urzędowym formularzu, nie zostało wniesione na takim formularzu, formularz został nieprawidłowo wypełniony, albo nie może otrzymać prawidłowego biegu

wskutek niezachowania innych warunków formalnych, przewodniczący zwraca stronie pismo bez wzywania do jego poprawienia lub uzupełnienia. Art. 130¹ § 1 kpc utracił moc obowiązującą, ponieważ w wyroku z dnia 12 marca 2002 r. sygn. akt P 9/01 (Dz. U. Nr 26, poz. 265) Trybunał Konstytucyjny orzekł, że jest on niezgodny z art. 32 ust. 1, art. 45 ust. 1 Konstytucji RP oraz z art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 z późn. zm.). W powyższym wyroku TK stwierdził, że eliminacja art. 130¹ § 1 kpc będzie miała ten skutek, że w sprawach formularzowych znajdzie zastosowanie art. 130 kpc. A zatem „popołnienie błędów w pismach procesowych będzie się wiązało z koniecznością pouczenia przez sąd o brakach i wyznaczenia terminu do ich usunięcia, a błędy niemające znaczenia dla rozpoznania sprawy nie będą uniemożliwiały jej rozpatrzenia”.

W świetle obowiązujących aktualnie przepisów ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym (art. 19 ust. 3; 3a) niezłożenie wniosku o wpis do Rejestru na urzędowym formularzu, nieuiszczenie wskazanych w ustawie opłat lub nieprawidłowe jego wypełnienie powoduje, że wniosek taki podlega zwróceniu bez wzywania do uzupełnienia braków. Dopiero wystąpienie innych braków powoduje, że stosuje się odpowiednio art. 130 kpc, a więc wzywa się wnioskodawcę, pod rygorem zwrócenia wniosku, do poprawienia lub uzupełnienia go w terminie tygodniowym, a mylne oznaczenie wniosku lub inne oczywiste niedokładności nie stanowią przeszkody do nadania biegu i rozpoznania go w trybie właściwym. Rozwiązanie zawarte w art. 19 ust. 3 i 3a ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym różnicuje więc sytuację stron postępowania w zależności od tego jakimi brakami dotknięty jest wniosek. Przejawia się to przede wszystkim w fakcie, że w razie nieprawidłowego wypełnienia formularza wniosku, niezłożenie na urzędowym formularzu lub nieuiszczenie wymaganych przepisami opłat wniosek podlega zwróceniu bez wzywania do uzupełnienia, zaś przy stwierdzeniu innych braków wzywa się wnioskodawcę (pod rygorem zwrotu wniosku) do poprawienia lub uzupełnienia, a mylne jego oznaczenie lub inne oczywiste niedokładności nie stanowią przeszkody do nadania mu biegu.

Wpływające do mego Biura listy wskazują, że regulacja art. 19 ust. 3 cyt. na wstępie ustawy w praktyce prowadzi do realnego zablokowania możliwości zarejestrowania np. stowarzyszenia czy fundacji. Wystarczy bowiem aby przez przeoczenie zostawić wolną jakąkolwiek rubrykę, np. dotyczącą nr lokalu przy adresie do korespondencji w sytuacji, gdy adres ten stanowi dom jednorodzinny, aby nastąpił zwrot wniosku. Sądy nie dopuszczają, by składający wniosek uzupełnili taki brak, bezwzględnie wymagają natomiast aby ponownie wypełnić wszystkie formularze. Wymaga to czasochłonnych zabiegów i zbędnej pracy. Niejednokrotnie wnioski zwracane są wiele razy. Prowadzi to do sytuacji, że nawet osoby z wyższym wykształceniem prawniczym mają problemy z prawidłowym wypełnieniem formularzy i ich skutecznym wnoszeniem co stwarza poważną barierę w dostępie do sądu.

Wszystko to jednoznacznie wskazuje na potrzebę pilnego wyeliminowania z obrotu prawnego art. 19 ust. 3 i wprowadzenie zapisu, że w razie niezłożenia wniosku na urzędowym formularzu nieprawidłowego jego wypełnienia, bądź wystąpienia innych braków będzie miał zastosowanie art. 130 kpc. Doprowadzi to do tego, że niezależnie od występującego braku, sąd obowiązany będzie wezwać wnioskodawcę do poprawienia lub uzupełnienia wniosku w wyznaczonym terminie, a inne oczywiste niedokładności, niemające znaczenia dla rozpoznania sprawy nie będą uniemożliwiały rozpatrzenia wniosku.

Dlatego też działając na podstawie art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147) zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o podjęcie w tym zakresie stosownej inicjatywy ustawodawczej, tym bardziej, że identyczna sprawa została już rozstrzygnięta przez Trybunał Konstytucyjny. Ponadto ingerencja samego ustawodawcy doprowadzi do ujednoczenia systemu prawa i znacznie skróci czas oczekiwania na wprowadzenie proponowanych przeze mnie zmian.

Będę zobowiązany Panu Ministrowi za powiadomienie mnie o zajętych w tej sprawie stanowiskach.

Z wyrazami szacunku

/-/